

תרומת הכוחות למבצעים מיוחדים למלחמות המודרניות: ישראל וארצות הברית כמקרי בוחן

כדי להגיע לאפקטיביות ולהעניק תרומה מערכתית או אסטרטגית במערכה הבאה, על קהילת הכומ"מ הישראלית להתארגן ולפעול כבר עכשיו, בשגרה. אם האמריקנים הצליחו בכך, למרות גודלם העצום והמגוון הרב של כומ"מ שהם מפעילים, אנו בוודאי מסוגלים לעשות זאת טוב יותר

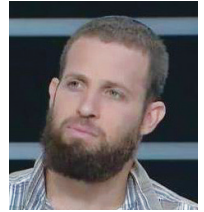

צוות כוחות מיוחדים אמריקניים, 26 בפברואר 2018. הכומ"מ הישראליים הופעלו עד היום במלחמות ובמבצעים גדולים שלא עליפי התיאוריה המעודכנת בעולם המערבי

גדול אינה נתפסת כבעלת ערך מערכתי או אסטרטגי רב, ולמעשה נוצרה בצה"ל כמעט מוסכמה שלפיה פעילותם אינה מיועדת למלחמה, אלא דווקא לפעולות ולמבצעים החשאיים שבין המלחמות.

מאמר זה, המבוסס על עבודת מחקר בת כחמש שנים שהוכנה בשיתוף פעולה עם מפקדת העומק וביוזמתו של רע"ן מיוחדים במפע"ם סא"ל נדב עטר, טוען כי הכומ"מ הישראליים הופעלו עד היום במלחמות ובמבצעים גדולים שלא עליפי התיאוריה המעודכנת בעולם המערבי (במיוחד בארצות הברית, בריטניה וצרפת) בתחום הפעלת הכומ"מ, ולפיכך לא מוצו יכולות

לאחר מלחמת לבנון השנייה מתחה ועדת וינוגרד¹ ביקורת בנוגע להפעלת SOF (Special Operations Forces) - הכוחות למבצעים מיוחדים (להלן כומ"מ) של צה"ל.² כוחות אלה ביצעו במלחמה כ-30 משימות מיוחדות - יותר מכל מלחמה קודמת - אך ניכר כי פעולותיהם בוצעו באופן ספורדי, ללא היגיון מבצעי כולל או ראייה אסטרטגית, ובדיעבד נראה כי לא תרמו לתוצאות המערכה באופן משמעותי.³ מראיונות שערכתי עם עשרות בכירים במערכת הביטחון ועם מפקדים בצה"ל ובקהילת הכומ"מ בישראל בעבר, עולה תמונה ברורה שלפיה פעילות הכומ"מ הישראליים במלחמות ובמבצעים בקנה מידה

יאיר אנסבכר, דוקטורנט באוניברסיטת בר־אילן, יועץ מחקר במפקדת העומק ובגופים נוספים בצה"ל ובמערכת הביטחון, עמית מחקר בפורום קהלת

מבצעי עשיר ובלתי פוסק, ובכך, למעשה, נותרה מאחור. ישראל מחזיקה אמנם יחידות כו"מ מפוארות ועתירות אמצעים מחד, אך מאידך היא חסרה את הידע התורתי-מעשי המעודכן ביותר בתחום הפעלת הכוחות במלחמות או במבצעים בקנה מידה גדול.

כך נעשה לעיתים קרובות שימוש שגוי בכו"מ ללא סנכרון עם פעולת חלקים אחרים בצבא ובארגוני הביטחון, ללא מבט מטכ"לי מתכלל ובלי להפעילם למטרותיהם הייעודיות.¹² טעויות אלה גרמו לכשלים, לאובדן חומר ובמקרים מסוימים אף לאובדן חיים.¹³ גם במקרים שבהם הכו"מ הישראליים כן השיגו הצלחה טקטית מקומית, הם לא הצליחו להעניק תרומה מובהקת למאמץ המלחמתי הכולל, ברמה המערכתית והאסטרטגית.

במהלך 20 השנים האחרונות חלה עלייה בשימוש של צבאות המערב בכו"מ, הן במשאבים המוקצים לכוחות והן במעמדם והתרבות-פופולרי. הכו"מ הפכו לגורם המוביל במלחמה העולמית נגד הטרור, ולאחד הביטויים הבולטים ל"דרך המלחמה המערבית החדשה"

כו"מ - מושגי יסוד

הפעלת כו"מ במלחמה היא עניין מורכב שאין אפשרות להקיף במאמר בקנה מידה כזה, ובכל זאת ננסה להגדיר כמה מושגי יסוד ולהביא מקבץ אבחנות מועילות הלקוחות מארגוני הכו"מ המערביים המודרניים.

הצירוף "הכוחות למבצעים מיוחדים" יכול להיות מובן בדרכים שונות, בעיקר מאחר שהמונח "מיוחד" מעורפל למדי וניתן לפרש אותו בכמה דרכים. כדי למנוע בלבול שעלול להוביל לשגיאות קוגניטיביות, ארגוניות ומעשיות, בראש ובראשונה יש להבחין בין שני מונחים צבאיים: "עורף האויב" (Rear)¹⁴ לעומת "עומק האויב" (Depth).¹⁵

"העורף" מקושר למקום פיזי - זהו האזור שמאחורי החזית, והאויב ערוך בו בצורה פחות טובה. מבחינה גיאוגרפית העורף יכול להיות קרוב לחזית או רחוק ממנה מאוד. תמרון אל עורף האויב נעשה בהיגיון של גישה עקיפה.¹⁶ לעומתו, "העומק" אינו בהכרח מקום פיזי. הוא מייצג נקודת תורפה אסטרטגית או מערכתית, נקודה חיונית, שמכה מזדיקת לעברה עלולה לגרום לאויב נזק רב או להוציאו משיווי משקלו, באופן מיידי או בהדרגה.

הבחנה חשובה נוספת היא בין שני סוגי הכוחות הפועלים בקהילת הכו"מ ומשימותיהם הייעודיות:

יחידות מיוחדות¹⁷ - כוחות קטנים של חיילים קרביים מיומנים במיוחד, שעברו הכשרה ברמה הגבוהה ביותר. במהלך מלחמה היחידות המיוחדות מיועדות לפגוע ב"עומק" האויב, כלומר לבצע מבצעים נקודתיים נגד יעדים בעלי חשיבות גבוהה (מערכתית או אסטרטגית). דוגמה היסטורית למבצע כזה

הכוחות, הם לא שולבו כראוי במאמצי מלחמה אחרים ולא הביאו לידי ביטוי את הפוטנציאל הגלום בהם לתרומה מערכתית ואסטרטגית. המודל המרכזי שאליו יושוו הכו"מ הישראליים במאמר זה הוא האמריקני, המשמש בעולם מאז 2001 דוגמה לידע התיאורטי, התורתי והמעשי הנדרש להפעלה מבצעית של הכו"מ במלחמה.

שלושה מקרי בוחן מרכזיים - הפעלת הכו"מ האמריקניים באפגניסטאן ב־2001; בעיראק ב־2003; ובעיראק ב־2006 באפקטיביות גבוהה - ישמשו במאמר זה מודל להפעלה נכונה של כו"מ מודרניים, וידגימו את מהות השינוי הנדרש מהכו"מ הישראליים כדי שיוכלו להעניק תרומה מהותית יותר למערכות בעתיד.

איך לפעול נכון

במהלך 20 השנים האחרונות חלה עלייה בשימוש של צבאות המערב בכו"מ, הן במשאבים המוקצים לכוחות והן במעמדם הצבאי והתרבותי-פופולרי.⁴ הכו"מ הפכו לגורם המוביל במלחמה העולמית נגד הטרור, ולאחד הביטויים הבולטים ל"דרך המלחמה המערבית החדשה". אמנם מאז שהופיעו במהלך מלחמת העולם השנייה⁵ נקלעו לליבה של מחלוקת צבאית ואקדמית גדולה בנוגע למידת תרומתם האמיתית למלחמות ולמבצעים בקנה מידה גדול,⁶ וחוקרים ואנשי צבא רבים⁷ הטילו ספק בהצדקת המאמצים והמשאבים המושקעים בהם. ואולם בעולם המערבי (בעיקר בארצות־הברית, בצרפת ובבריטניה) הוכרעה המחלוקת באופן נחרץ לטובת המצדדים בחשיבותם.

עוד לפני אירועי 11 בספטמבר 2001 כבר הפעיל המערב כו"מ באופן נרחב, והשיא היה ההפעלה הנרחבת ביותר שלהם עד אז, ב־1991, במהלך מלחמת המפרץ.⁸ ב־2001, לאחר הפיגוע במרכז הסחר העולמי בניו יורק, הוצבו הכו"מ בראש המחנה וקיבלו לידיהם את הסמכות להוביל את כל יתר זרועות הביטחון במלחמה הגלובלית נגד הטרור.⁹ כך קרה שאלפי אנשי כו"מ אמריקניים, בריטיים ואחרים הופעלו ברציפות ובחיכוך גבוה בעשרות מוקדים בעולם מאז ועד היום וצברו ניסיון מבצעי רב. מדינות המערב למדו בהדרגה כיצד להשתמש בהם כראוי, ובשני העשורים האחרונים הופיע גל מעודכן של ספרות תיאורטית ומחקרית שכתבו תיאורטיקנים, אנשי צבא, ובעיקר חוקרים מטעם מכונים צבאיים אקדמיים בארצות־הברית, בריטניה, קנדה ומדינות נוספות.¹⁰

דווקא ישראל, שבמידה רבה הובילה את תחום הכו"מ העולמי עד תחילת שנות האלפיים¹¹ והעצימה את הכו"מ שלה במשאבים, לא השכילה לזהות את השינויים המהותיים שעברו על תורת הפעלת הכו"מ במדינות המערב ולרכוש מהן את הידע התורתי והמעשי שנצבר ב־20 שנות חיכוך וניסיון

לוחמי "אריית הים" יורדים ממשוק, 17 בינואר 2003. יחידות מיוחדות מורכבות מכוחות קטנים של חיילים קרביים מיומנים במיוחד, שעברו הכשרה ברמה הגבוהה ביותר

הזדמנויות; ככלי במלחמות מידע (מודיעין מיוחד, השפעה, לוחמה פסיכולוגית, הונאה).

האפקט המערכת־אסטרטגי שמעניקים כוחות עילית וכוחות קומנדו זהה. בשתי התצורות נפתחת נגד האויב מעין חזית שנייה בעורפו. בעצם פעולתם הממושכת בעורפו ובתנאי שמתבצע מאמץ צבאי מקביל מקו החזית, הם מכריחים אותו להעביר כוחות גדולים - לאזורים החשופים להתקפות מאחור - כוחות שהוא זקוק להם נאשות בחזית

כומ"מ בעורף האויב

תפקידם של כוחות עילית בזמן מלחמה הוא לפעול בעורף האויב. הם עשויים לפעול ולתמרן בשתי תצורות עקרוניות:

- תצורת תמרון אל העורף: חטיבה או קבוצת קרב גדולה ככל האפשר של כוחות עילית, הפועלת מאחורי קווי האויב במטרה להשיג התקפה מכרעת נגד האויב בעורף, במטרה להשמידו.

היא "הסוס הטרויאני" במהלך מלחמת טרויה (1184-1193 לפנה"ס). הלוחמים היוונים שהוסתרו בסוס פתחו את שערי טרויה בפני שאר הכוח, ובאקט קינטי בעל ממדים טקטיים הביאו להרס העיר ולניצחון הצבא היווני - מה שלא עלה בידי כל הצבא היווני לעשות במהלך עשר שנים של מלחמה סימטרית. **כוחות עילית**¹⁸ - קבוצות חיילים גדולות בהרבה מאלה שביחידות המיוחדות. מדובר בחיילי חי"ר קלים השומרים על רמת אימונים גבוהה (כמו, למשל, בטליון הריינג'רס ה-75 של צבא ארצות הברית, לגיון הזרים הצרפתי או חטיבת הקומנדו של צה"ל). הם בעלי אמצעי לחימה מתקדמים ויכולות הלחימה הטובות ביותר של הצבא, ובמהלך המלחמה הם מיועדים לפעולה בעיקר בעורף האויב. מה שמגדיר כוחות עילית ומבדיל אותם ממבנים גדולים יותר שקיימים בצבאות זרים (למשל דיוויזיות מוטסות בארצות הברית או ברוסיה) הוא גודלם - כוחות העילית מונים אלפי חיילים בלבד. מספר החיילים מאפשר להכשיר אותם ולצידם ככוחות הלחימה הטובים ביותר של הצבא, ואף מעניק להם את היכולת לפעול באופן עצמאי, בשרידות גבוהה ולמשך תקופות ארוכות יותר מכוחות רגילים גם כאשר הם פועלים במנותק, בעורף האויב. נוסף על כך, היקף הכוחות מאפשר לפרוס אותם באופן מיידי במקומות שבהם יש צורך בכוח צבאי בינוני, בעוד שימוש בכוחות מוטסים גדולים יותר אינו אפשרי. הכומ"מ המערביים הופעלו בכמה תצורות יעילות במלחמות המודרניות: בעורף האויב; בעומק האויב, כלומר במבצעים נקודתיים בעלי חשיבות גבוהה ואסטרטגית; במשימות ניצול

לוחם מיחידה מובחרת בצה"ל ולוחמים מיחידת הסיור של המרינס במהלך אימון משותף, אפריל 2005. לוחמי כומ"מ חייבים להיות בעלי יכולת לפעול בתנאי חוסר ודאות קשים, תוך שימוש בנחישות, יצירתיות ואלתור

ואילצה אותו להעביר לצורך הגנת העורף החשוף כוחות ומשאבים שנדרשו לו בחזית.²³ מקרה מודרני של מודל לחימה כזה התרחש גם במהלך מלחמת עיראק השנייה, ב־2003. שם, לצד הכוחות הכורדיים המקומיים, תקפו צוותי הכומתות הירוקות את צבא עיראק בצפון המדינה. הצוותים הורכבו בעיקר מקבוצת הכוחות המיוחדים העשירית שכללה שלושה גדודים מבצעיים של צוותי אלפא מהכוחות המיוחדים של הצבא האמריקני, ורכיב תמיכה אווירי מיוחד של קבוצת המבצעים המיוחדים. עובדה זאת הציבה את העיראקים מול בחירה קשה ביותר, ובעקבותיה רותקו לחזית כוחות רבים שהיו נחוצים מאוד להגנה בחזיתות העיקריות נגד צבאות הקואליציה שפלשו מדרום וממזרח. חשוב לציין שהכוחות המיוחדים פעלו בשטח הכורדי לבדם, במציאות שבה אף כוח קונוונציונלי לא יכול היה לפעול בשל הסיורב הטורקי לתת לכוחות אמריקניים לעבור בשטח המדינה.

מבצעים בעומק האויב

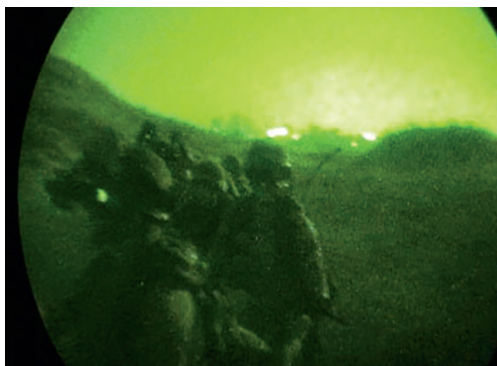
תפקידם של אנשי יחידות מיוחדות במלחמה הוא לפעול בעומק האויב בצורה מדויקת ככל האפשר, עלימנת להשפיע מערכתית או אסטרטגית על תוצאת הקרב. ניתן להשיג זאת באמצעות פגיעה יחידה או סדרת מהלומות על מיקומים, בני אדם או נכסים הנחשבים עבור האויב חיוניים מבחינה קינטית, מודיעינית או פסיכולוגית. דוגמה קלאסית היא צמד הפעולות

• תצורת קומנדו:¹⁹ פעולות מבוזרות של כוחות בקנה מידה קטן, המתבצעות על־פני שטח רחב ככל האפשר. משמעות הדבר היא ביצוע של פעולות צבאיות קרביות רבות ככל האפשר על־ידי כמה שיותר קבוצות וצוותים קטנים. צוותים אלה נשלחים לאזורים הרצויים בעורף האויב, ועושים שימוש בחימוש מסוגים שונים במטרה להתיש את האויב. האפקט המערכתית־אסטרטגי שמעניקים כוחות עילית וכוחות קומנדו זהה. בשתי התצורות נפתחת נגד האויב מעין חזית שנייה בעורפו. בעצם פעולתם הממושכת בעורפו ובתנאי שמתבצע מאמץ צבאי מקביל מקו החזית, הם מכריחים אותו להעביר כוחות גדולים לאזורים החשופים להתקפות מאחור - כוחות שהוא זקוק להם נואשות בחזית. אילו יתעלם האויב מן הנעשה בעורפו - ייאלץ לספוג את נוכחותם של כוחות העילית או הקומנדו ואת הנזק שהם מסיבים, ואף להימצא בסכנת ניתוק בחזית. ואולם אילו יפנה משאבים גדולים מן החזית אל העורף כדי להתמודד עם כוחות אלה ייחלשו כוחותיו בחזית, והוא ייחלש בשני המקומות גם יחד.²⁰ דוגמה קלאסית למודל פעולה בעורף האויב מצויה בפעולותיו של שירות האוויר המיוחד הבריטי SAS (Special Air Service) נגד העורף של גנרל פילדמרשל ארווין רומל²¹ במדבר צפון אפריקה, במהלך מלחמת העולם השנייה.²² הטרדה ממושכת זאת שחקה את הקורפוס האפריקני־גרמני ואת הלופטוואפה, אך לא פחות חשוב מכך - הציבה את רומל מול בחירה בלתי אפשרית,

בצילומים: **כוח משיטת 13 בצור במהלך מבצע "יער הנגב", 4 באוגוסט 2006.** גם אם המבצע היה מסתיים בתפיסת הבכיר, ההישג לא היה נחשב ככל הנראה לתרומה ברמה האסטרטגית או המערכתית (צילום: חיל הים)

מול מטרות חשובות, ובהקשר זה במיוחד ב"ציד אדם") התרחשה בעיראק בשנים 2005-2006, כאשר JSOC - בפקודו של גנרל סטנלי מקריסטל - הוביל תהליך מיזוג רחב של יכולות הפקת המידע של ארגוני הביון הממשלתיים האמריקניים, דוגמת הסי-איי-איי והאן-אס-איי, עם יכולות השטח הקרביות של היחידות המיוחדות שלו. תהליך זה הביא את JSOC לפתח יכולות מרשימות של סגירת מעגלי מודיעין

יומינטי ומיוחד, להוביל מבצעים מיוחדים במהירות ובנפח שיא (מאות מבצעים בחודש) ולהפוך לארגון הכומ"מ היעיל בעולם. היכולת הזאת נבנתה והופנתה אמנם נגד רשתות הטרור של ארגון אל-קאעדה הסוני בעיראק, במציאות שדומה אולי יותר לאסטרטגיית "כיסוח הדשא"²⁵ המופעלת נגד תאי טרור פלסטיניים באיו"ש, אך משנבנה הכלי - קם ונוצר מודל חדש של ארגון כומ"מ, שמתיך את יכולות המודיעין המיוחד המושגות כתוצאה מפעולה יומינטיבית בכיסוי עמוק, דוגמת אלה הקיימות רק בארגוני ביון, וממוג אותן עם יכולות לחימה קטלניות וטכנולוגיה קרבית מתקדמת הקיימות ביחידות המיוחדות.

משימות ניצול הזדמנויות

כומ"מ יכולים וצריכים להיות זמינים, גמישים ואיכותיים לצורך מתן תגובה מהירה וכדי לנצל הזדמנויות, לספק פתרונות מיידיים לבעיות חשובות שמתעוררות ולבדוק כלים או אמצעים חדשים בשטח האויב. לוחמי כומ"מ חייבים

המיוחדות שערכה SOE, מנהלת המבצעים המיוחדים הבריטית, נגד פרויקט הגרעין הגרמני במהלך מלחמת העולם השנייה. כך, בשני מבצעים מבריקים, הושמדה תוכנית הגרעין הנאצית עוד בטרם התהוותה לכדי איום ממשי (שהיה כמובן באופן תיאורטי עלול לשנות את כל פני המלחמה והעולם).²⁴

ואולם פעולות מסוג זה מסובכות יותר לביצוע במלחמות אסימטריות שכן במקרים אלה המטרה חמקמקה

או קטנה יותר, ופעמים רבות מדובר ב"ציד אדם". כתוצאה מכך, כדי להצליח במבצעים מסוג זה בזמן מלחמה יש צורך חיוני במודיעין מדויק מאוד בזמן אמת, הניתן להשגה כמעט אך ורק באמצעות שימוש ביומינטי (מודיעין אנושי) המצוי בסביבת הפעולה.

ב-2003 הוטל על כוח משימה 20, שם הקוד של כוח JSOC (פקוד המבצעים המיוחדים המשולבים), בפקודו של מייג'ור ג'נרל דל דיילי, לבצע פעולות משמעותיות בעומק האויב. כוח המשימה כלל רכיבים מכל היחידות המיוחדות האמריקניות, בהן כוח דלתא, צוות 6, יחידת "אריות הים", הכנף הטקטית ה-24 של חיל האוויר האמריקני, רכיבים מיחידת המודיעין למבצעים מיוחדים, יחידות ללוחמה פסיכולוגית, כלבנים ויחידות לעניינים אזרחיים. משימתו העיקרית של הכוח הייתה ללכוד נשק להשמדה המונית, ובהמשך, משלא אותר, נוספו יעדים בעלי ערך כמו לכידתם של סגן ראש ממשלת עיראק, טארק עזיז, וחילוץ הטוראית השבויה ג'סיקה לינץ'. אחת ההתפתחויות המרכזיות בתחום המבצעים בעומק (אל

מבצע "נערי החוף" שערכה יחידת מגלן לא רחוק משם, באזור ראס אל-בידה, נחשב אמנם למוצלח מאוד, אך התבצע בקנה מידה קטן ולא כחלק מאסטרטגיה רחבה וכוללת להפעלת כומ"מ בעורף האויב. אסטרטגיה כזאת הייתה יכולה להעניק למלחמה תרומה מערכתית ואף אסטרטגית.

המבצע המיוחד המוצלח ביותר של ישראל במלחמת לבנון השנייה, "משקל סגולי", שבמהלכו הושמדו מן האוויר הטילים ארוכי הטווח של חזבאללה, נערך בשיתוף פעולה של צה"ל והמוסד ומשמש דוגמה לפגיעה מדויקת בעומק האויב ולמבצע שעשוי להעניק תרומה של ממש למערכה כולה, גם בהקשרים פיזיים-קינטיים, אך גם בהקשרים מורליים-פסיכולוגיים. המבצע, שלא יכול היה לצאת לפועל ללא מודיעין מיוחד, מדגים היטב מה נדרש כדי להביא לידי מימוש תוכנית של מבצע מיוחד משפיע בזמן מערכה: מודיעין מיוחד שלשם השגתו יש לעמול כבר בימי שגרה ולהתיך יכולות של ארגוני בין ממשלתיים וכוחות כומ"מ; מ; ראייה מטכ"לית כוללת; סנכרון מאמץ ותכלול בין זרועות וארגונים ממשלתיים נוספים.

המבצע המיוחד המוצלח ביותר של ישראל במלחמת לבנון השנייה, "משקל סגולי", שבמהלכו הושמדו מן האוויר הטילים ארוכי הטווח של חזבאללה, נערך בשיתוף פעולה של צה"ל והמוסד ומשמש דוגמה לפגיעה מדויקת בעומק האויב ולמבצע שעשוי להעניק תרומה של ממש למערכה כולה, גם בהקשרים פיזיים-קינטיים, אך גם בהקשרים מורליים-פסיכולוגיים

סיכום

כדי להגיע לאפקטיביות ולהעניק תרומה מערכתית או אסטרטגית במערכה הבאה, על קהילת הכומ"מ הישראלית להתארגן ולפעול כבר עכשיו, בשגרה. עליהם להיטיב לחקור את הידע המבצעי והתיאורטי המעודכן הקיים בעולם המערבי, להבין את עקרונות הפעולה, לוותר על אגו ארגוני ופרסונלי ולהתיך יכולות בין ארגוניות לשלם אחד הגדול מסך חלקיו. כך יוכלו לתכנן מראש פעולות ומבצעים כחלק מרעיון אסטרטגי כולל ומורכב, ותחת דירקטיבה מטכ"לית - שהיא היחידה שיכולה לסנכרן ולתאם בין מאמצי הכומ"מ למאמצים הצה"לים הכוללים במלחמה הבאה. אם האמריקנים הצליחו בכך, למרות גודלם העצום והמגוון הרב של כומ"מ שהם מפעילים, אנו בוודאי מסוגלים לעשות זאת טוב יותר.

מבוסס על מאמרם של ד"ר רון שליפר וכותב המאמר הנוכחי - "How Special Operations Forces Can Contribute Strategically to Modern Wars: Israel-US Case Study Comparison". המאמר פורסם החודש בכתב העת RUSI של צבא בריטניה.

ההערות למאמר זה מתפרסמות בסוף הגיליון.

להיות בעלי יכולת לפעול בתנאי חוסר ודאות קשים, תוך שימוש בנחישות, יצירתיות ואלתור. כישורים אלה הם הסיבה שצבאות המערב מעדיפים יחידות כומ"מ על פני כוחות אחרים במשימות ניצול הזדמנות: יחידות אלה יכולות לפצות על ערפל הקרב בציד מעולה וברמת הכשרה גבוהה. מבחינה מעשית, הכומ"מ עשויים לפשוט בהצלחה על מטרות איכות, להציל שבויי מלחמה או אסירים, להשיג ראיות מפלילות על האויב, לגנוב חומרי מלחמה, מידע טכנולוגי ומידע משנה משחק, או לקחת חלק במשימות לכידת יעדים בכירים. כך הפך חילוץ של טוראית ג'סיקה לינץ' ב-2003 מבית החולים העיראקי שבו הוחזקה, בידי רכיבים מכוח משימה 20, לאחד הסמלים המרכזיים של אותה מלחמה.

כומ"מ ככלי בלוחמת מידע, הסברה, הונאה מודיעין ולוחמה פסיכולוגית

שימוש בכומ"מ במבצעים המשרתים את מלחמת המידע עשוי לכלול הפקת מודיעין איכותי ו"משנה משחק" בזמן אמת והונאה מערכתית או אסטרטגית בשטח האויב, או משימות שיש להן השפעה מורלית ניכרת על האויב או על קהל הבית. לדוגמה, ב-1991, במהלך מלחמת המפרץ, הובילו עשרות צוותי "אריות הים" מהלך הונאה אמריקני מוצלח: הם פשטו על חופי כווית וגרמו לעיראקים להסיט מזרחה, לעבר קו החוף הכוויתי, דיוויזיה שלמה שהייתה דרושה למאמץ הבלוימה העיראקי נגד כוחות הקואליציה שהגיעו ממערב, משטח ערב הסעודית.

מסקנות

ההצלחה האמריקנית בהפעלת כומ"מ במלחמות האחרונות אינה נובעת מהצלחת מבצע בודד או ממצוינות טקטית, אלא היא תוצאה של תהליך למידה והפקת לקחים ממושך. הלקח החשוב ביותר שאותו השכילו האמריקנים להפנים מצוי בסיכומו של ספר מקיף שהוציא לאחרונה צבא ארצות-הברית בנושא הפעלת הכומ"מ האמריקניים במלחמות העידן החדש, ובו נכתב: "על שלל כוחות הכומ"מ המגוונים לפעול במקביל אך תוך סנכרון כלל המאמצים תחת פיקוד אחד, לאור רעיון מערכתי מטכ"לי אחוד ומסדר"²⁶.

המקרה הישראלי של מלחמת לבנון השנייה מייצג מציאות הפוכה, שבה הופעלו כוחות רבים במבצעים לא מעטים אך בלא תוכנית קרב סדורה. הכוחות גילו אמנם מצוינות טקטית ואומץ לב ראוי לציון אך הם פעלו באופן ספורדי, ללא סנכרון ולאו דווקא בהתאם לייעודם המקורי. מבצעי הכומ"מ הישראליים במהלך מלחמת לבנון השנייה כוונו לרוב נגד יעדים לא חשובים דיים, כאלה שלא באמת יכלו להשפיע באופן מורלי או מהותי על האויב. כך, לדוגמה, מבצע "חד וחלק" נערך ב"עורף האויב", אולם לא הייתה שום אינדיקציה לנוכחותו של נכס אויב חשוב באזור, כזה שיצדיק פעולה כזאת או שניתן יהיה לכנותו "עומק האויב". מכיוון שמדובר היה בפשיטה קצרה וחד-פעמית, שלא היו יכולות להיות לה השפעות ארוכות-טווח על תפיסת המציאות של האויב, התרומה הכוללת שהעניקה למערכה הייתה מוגבלת למדי. פעולה נועזת נוספת שהתפרסמה הייתה "יער הנגב" שבוצעה על ידי שיטת 13, וכוונה נגד בכיר בדרג הביניים במערך השיגורים של חזבאללה. גם אם המבצע היה מסתיים בתפיסת הבכיר, שבסופו של דבר ברח, ההישג לא היה נחשב ככל הנראה לתרומה ברמה האסטרטגית או המערכתית.

